

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ ДОШКІЛЬНОЇ ТА
ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ**

**РОЗВИТОК ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО
ВІКУ ЕД'ЮТЕЙНМЕНТ ТЕХНОЛОГІЄЮ**

Кваліфікаційна робота (проект)
на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти

Виконала: студентка 241М групи

Спеціальності 012 Дошкільна освіта
Освітньо-професійної (наукової)
програми «Дошкільна освіта»

Дука Ірина Олегівна

Керівник к.пед.н. Цюпак І.М.
Рецензентка вихователька-методистка
Херсонського закладу дошкільної освіти №40
Херсонської міської ради Н.В. Величко

Херсон – 2021

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Розділ 1. Теоретичні основи розвитку зв'язного мовлення дитини дошкільного віку ед'ютейнмент технологією	8
1.1. Зміст понять «ед'ютейнмент», «ед'ютейнмент технологія»	8
1.2. Проблема розвитку зв'язного мовлення дитини дошкільного віку в дослідженнях науковців.....	13
Розділ 2. Експериментальне вивчення специфіки розвитку зв'язного мовлення дитини дошкільного віку ед'ютейнмент технологією.....	17
2.1. Визначення рівнів, критеріїв та показників сформованості зв'язного мовлення дитини молодшого дошкільного віку	17
2.2. Специфіка розвитку зв'язного мовлення дитини дошкільного віку ед'ютейнмент технологією	26
Розділ 3. Аналіз результатів експериментального дослідження.....	34
Висновки.....	41
Список використаних джерел.....	44
Додатки.....	48
Додаток А. Акценти на яких ґрунтується специфіка ед'ютейнмент технології (Громова Н., Ковальчук К., Кулікова Н.).....	48
Додаток Б. Критерії та показники сформованості зв'язного мовлення в дітей молодшого дошкільного віку (за І.Гречишкіною).....	49
Додаток В. Рівні сформованості зв'язного мовлення у дітей молодшого дошкільного віку (за І.Гречишкіною).....	50
Додаток Д. Розгорнуту процедуру проведення діагностики за	

блоком «Комунікативна налаштованість».....	52
Додаток Ж. Розгорнута процедура проведення діагностики за блоком «Насиченість мовлення».....	53
Додаток З. Розгорнута процедура проведення діагностики за блоком «Використання мовлення».....	56
Додаток К. Порівняльна таблиця підходів до організації навчання дошкільників (за К.Крутій).....	57
Додатку Л. Характеристика ігор з розвитку діалогічного мовлення (за Богуш А., Луцан Н.).....	58
Додатку М. Характеристика ігор з розвитку монологічного мовлення (за Богуш А., Луцан Н.).....	60
Додаток Н. Характеристика інтерактивних ігор Н.Шепелевої.....	63
Додаток П. Кодекс академічної доброчесності здобувача вищої освіти Херсонського державного університету.....	68

ВСТУП

Актуальність дослідження. Взаємодія дитини дошкільного віку з довкіллям здійснюється в різних видах діяльності: ігровій, продуктивних видах діяльності (малюванні, ліпленні, аплікації, конструюванні), а також елементах навчальної, якими дитина оволодіває з використанням нової освітньої технології ед'ютейнменту. Прикінцевою метою навчання є професійний внесок педагога в розвиток кожного вихованця, що забезпечить кількісні та якісні позитивні зрушення, надасть дитині впевненості в собі. За умов правильної організації всіх типів діяльності дитини можна буде одержати позитивний результат. У контексті зазначеного актуальним є звернення до прогресивних думок педагогів і психологів щодо розвитку зв'язного мовлення дитини дошкільного віку ед'ютейнмент технологією.

Проблема розвитку зв'язного мовлення дитини дошкільного віку розкрито та представлено у повній мірі в дослідженнях А. Богуш, Н. Гавриш, Т. Котик. Щодо розвитку зв'язного мовлення різними засобами представлено у дослідженнях Луцан Н., Кардаш І., Яворської С., Романюк С., Яцук В., Шваничик Л., Акименко Ю., Жорняк А., де мова йде про використання на заняттях і у вільній діяльності наочного оформлення, різноманітних методів і прийомів, засобів та форм навчання.

У науковій літературі феномен «ед'ютейнмент», «ед'ютейнмент технологія» розглядається такими дослідниками, як Бігич О., Боруцької Л., Велька С., Громова Н., Загороднюк В., Крутій К., , Ковальчук К., Кулікова Н., Островська Ж., Шалда Н.. Науковці пояснюють виникнення досліджуваного поняття, порівнюють його з інноваційними формами та методами освіти, вказують на комунікаційну стратегію, зазначають напрями використання. Проте у педагогічній, науковій, методичній літературі мало дослідженою є проблема використання ед'ютейнмент

технології як засобу розвитку зв'язного мовлення дитини молодшого дошкільного віку.

Зв'язок кваліфікаційної роботи з науковими програмами, планами, темами. Тема наукового дослідження розроблена в межах науково-дослідної теми кафедри педагогіки та психології дошкільної та початкової освіти Педагогічного факультету Херсонського державного університету «Формування професійної компетентності кадрового педагогічного потенціалу у системі суспільних трансформаційних процесів».

Мета дослідження: обґрунтувати й експериментально перевірити ефективність використання ед'ютейнмент технології як засіб розвитку зв'язного мовлення дитини дошкільного віку.

Відповідно до мети дослідження визначено такі завдання:

1. Уточнити зміст понять «ед'ютейнмент», «ед'ютейнмент технологія».

2. З'ясувати стан проблеми розвитку зв'язного мовлення дитини дошкільного віку в дослідженнях науковців та визначити складові зв'язного мовлення.

3. Визначити рівнів, критеріїв та показників сформованості зв'язного мовлення дитини дошкільного віку.

4. Схарактеризувати та експериментально перевірити ефективність використання ед'ютейнмент технології як засіб розвитку зв'язного мовлення дитини дошкільного віку.

Об'єкт дослідження: розвиток мовлення дитини дошкільного віку.

Предмет дослідження: розвиток зв'язного мовлення дитини дошкільного віку ед'ютейнмент технологією.

В основу дослідження покладено **гіпотезу:** розвиток зв'язного мовлення дитини дошкільного віку ед'ютейнмент технологією, буде ефективним, за умови:

- емоційно-виразного спілкування вихователя з дітьми, яке допомагає викликати інтерес, глибше осмислити матеріал, розвивати зв'язне мовлення;
- систематичного, послідовного стимулювання і підтримання дитячої допитливості та уміння спостерігати за допомогою широкого спектра ед'ютейнмент методів, прийомів, засобів та форм організації дітей;
- організації відповідного середовища і залучення до роботи батьків та інших дорослих з метою розвитку зв'язного мовлення дитини дошкільного віку ед'ютейнмент технологією.

Для розв'язання поставлених у магістерській роботі завдань та перевірки гіпотези було використано комплекс **методів дослідження**: *теоретичні* - для обґрунтування теоретико-методичних засад кваліфікаційного дослідження; *аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення, прогнозування* - для зіставлення науково-теоретичних і практико-методичних підходів до розуміння особливостей процесу розвитку зв'язного мовлення дитини дошкільного віку; *вивчення й узагальнення педагогічного досвіду* щодо розвитку зв'язного мовлення дитини дошкільного віку, використання ед'ютейнмент технології у роботі з дітьми дошкільного віку; *емпіричні (констатувальний та формувальний)* - для перевірки ефективності використання ед'ютейнмент технології у розвитку зв'язного мовлення дитини дошкільного віку; *методи математичної статистики* - для проведення якісного аналізу одержаних у ході дослідження результатів на основі встановлення кількісних показників щодо оцінювання досліджуваного феномену, а також підтвердження їхньої достовірності.

Наукова новизна дослідження полягає в обґрунтуванні специфіки використання ед'ютейнмент технології як засобу розвитку зв'язного мовлення дитини молодшого дошкільного віку.

Практична значущість кваліфікаційної роботи в тому, що діагностичний інструментарій, ед'ютейнмент технологія розвитку зв'язного мовлення можуть бути використані в роботі закладу дошкільної освіти у молодшій групі. Матеріал можна використовувати для написання курсових робіт, доповідей, виступів на педагогічних радах з метою розкриття можливих новітніх форм розвитку мовлення дітей дошкільного віку.

Апробація результатів дослідження. Апробацію одержаних результатів дослідження здійснено шляхом їх оприлюднення на засіданні кафедри педагогіки та психології дошкільної та початкової освіти Педагогічного факультету Херсонського державного університету та на IX Міжнародній науково-практичній конференції «Results of modern scientific research and development» (14-16 листопада 2021 р., м. Мадрид, Іспанія) у доповіді «Специфіка розвитку зв'язного мовлення дитини молодшого дошкільного віку ед'ютейнмент технологією».

Структура дослідження: вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел й додатки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЕД'ЮТЕЙНМЕНТ ТЕХНОЛОГІЄЮ

1.1. Зміст понять «ед'ютейнмент», «ед'ютейнмент технологія»

У науковій літературі зустрічається написання досліджуваного поняття у таких виглядах «едьютейнмент», «ед'ютейнмент», задля достовірності поданих дослідниками визначень залишаємо авторські записи.

Так, у дослідженні Загороднюк В. зазначено, що «у західному медіапросторі вже більш як п'ятдесят років використовується стратегія ед'ютейнменту (транслітерація з «edutainment»)). Автор пояснює виникнення досліджуваного феномену: «слово «edutainment» утворилося шляхом поєднання англійських слів «education» (пер. укр. – освіта, освіченість, культура) та «entertainment» (пер. укр. – розвага, вистава; видовищний, розважальний). Таким чином, у самому слові ед'ютейнмент закладено його суть – «освіта+розвага» [16, с. 42].

Шалда Н. співвідносить едьютейнмент з «інноваційними формами та методами організації освітньої діяльності дошкільників за альтернативною програмою» [26, с. 9].

За визначенням Крутій К. «едьютейнмент - це формат освітнього процесу, в якому освітньо-інформаційний матеріал презентовано із залученням розважальних методик, часто з використанням інформаційних технологій, це одночасне навчання і задоволення цікавості, яке веде до глибокого захоплення проблемою, запропонованою дитині дорослим або сформульованою самостійно» [20, с. 2]. Автором подано дослівний переклад феномену, а саме цей «термін можна позначити поняттям «навчання розвагою» або донесення певної

важливої ідеї, створення динамічних стереотипів, прецедентів, які дозволяють дітям у ситуації реального вибору діяти автоматично» [21].

Про комунікаційну стратегію ед'ютейнмент у своєму дослідженні вказує Загороднюк В., який акцентує увагу на тому, що «телебачення, крім того, що є джерелом розваг та інформації, також є ресурсом безкінечного корисного знання... . . .використовує популярні медіа та поп-культуру з метою освіти, навчання аудиторії та сприяння соціальним змінам у позитивному напрямі» [16, с. 42].

Щодо стратегії застосовування ед'ютейнмент технології Загороднюк В. зазначає, що вона «багата у своїх проявах, в організації змістового наповнення, та у сферах застосування», як приклад автор вказує такі напрямки:

- використання у повсякденному житті і за межами телебачення: урізноманітнення освітньої діяльності «наочними прикладами, слайдами, відео- та аудіоматеріалами, анекдотами, цікавими історіями тощо» [16, с. 42].;

- у межах телебачення: наприклад, «регіональна дитяча програма, мета якої ознайомити малюків з алфавітом, ... медіа у межах країни, континенту, світу з ціллю поширення пізнавальної інформації» [16, с. 43].

Науковці Громова Н., Ковальчук К. й Кулікова Н. подають таке трактування «технології ед'ютейнмент»: сукупність сучасних технічних і дидактичних засобів навчання, яке здійснюється через розвагу». Щодо місця використання технології, автори зазначають: «заняття і заходи з використанням цієї технології можуть проходити в кафе, парку, музеї, офісі, галереї, клубі, де здобувачі освіти отримують будь-яку пізнавальну інформацію в невимушеній атмосфері» [11].

У дослідженнях Громової Н., Ковальчук К. й Кулікової Н., Бігич О. узагальнено визначення науковців, щодо тлумачення досліджуваного явища й визначено, що «особливістю технології ед'ютейнмент є

впровадження сучасних форм розваг у систему традиційних організаційних форм навчання» [3, с. 121; 11].

Аналізуючи досліджуване явище, Бігич О. розкриває ознаки технології ед'ютейнмент, а саме: наявність захоплення, інтересу об'єкта пізнання; акцент на розвазі з метою формування зацікавленості на пізнанні; використання гри як форми організації пізнавальної діяльності.

На таких складових технології ед'ютейнмент у педагогіці і методиці зосереджують увагу Громова Н., Ковальчук К. й Кулікова Н.:

«• обґрунтованість (навчання більш успішне, коли здобувачі освіти можуть бачити користь від отриманих знань);

- додаткове навчання (навчання є більш ефективним, коли здобувачі освіти можуть отримувати знання самостійно);

- розподільне навчання (Distributed Learning, мережа розподіленого навчання, забезпечує широкий доступ до освітніх ресурсів багатьох користувачів, при якому всі здобувачі освіти вчаться по-різному і в різні періоди часу)» [11].

Головне на чому авторами зроблено акцент, що важливо подати інформацію дітям так, щоб її можна було легко засвоїти, що підтверджує відповідність технології загальнопедагогічним принципам, а саме доступності.

На актуальності даної технології наголошують Громова Н., Ковальчук К. й Кулікова Н., які зазначають, що вона сприяє:

«- підвищенню мотивації здобувачів освіти до навчання;

- робить процес засвоєння знань більш захоплюючим, різноманітним, доступним;

- синтезує співвідношення між заняттям, індивідуальними, груповими формами роботи та елементами інтерактивних технологій, здійснює міжпредметні зв'язки;

- розвитку обдарованої особистості на принципах організації та взаємозв'язку цілей, змісту і методів навчання;

- створенню комунікативного середовища та умов психологічної безпеки у спілкуванні;
- формуванню особистого творчого досвіду» [11].

Проаналізовані дослідження А. Кобзевої надали змогу Бігич О. виокремити засоби навчання за технологією ед'ютейнмент: «комп'ютерні, настільні й відеоігри, фільми, музику, сайти, мультимедійні програми тощо, які мають креативне підґрунтя» [3, с. 122]. Окремим із видів вказаної технології автор виокремлює «інфотейнмент».

Морозова О. так розкриває зміст феномену: «інфотейнмент (англ. information, entertainment) – розважання інформуванням, або дослівно – «інформуй і розважай» [24].

Феномен «ед'ютейнмент технологія» є новинкою у освітній системі, проте не можна її називати інновацією, вихователі, вчителі та педагоги застосовували й використовують у роботі зі здобувачами освіти ігри та ігрові технології. Однак, як зазначає Бігич О. виявленим у дослідженні Кармалової О. порівнянням технології з грою «термін «ед'ютейнмент» є ширшим за поняття «гра», яка в технології ед'ютейнмент є захопливим способом передачі знань [3, с. 122].

Ед'ютейнмент технологія, передбачає організацію освітньої роботи у невимушеній формі, надання інформації в умовах зручних для дитини. Відносно освітнього процесу має такі особливості й підпорядковується: двобічній діяльності учасників, освітній меті, комфортним умовам, наявності результату, комплексне використання засобів навчання й контролю.

Специфіка даної технології на думку Громової Н., Ковальчук К., Кулікової Н. ґрунтується на таких акцентах: «акцент на захоплення; акцент на розвагу; ігровий підхід; акцент на сучасність» [11]. У додатку А подано розширене бачення авторами специфіки використання технології.

Зазначене підтверджують Велька С. й Островська Ж., які вказують, що «едьютейнмент поєднує в собі розважальні прийоми, методи інтерактивного й активного навчання, мотивацію до пізнання та взаємодії» [7, с. 7].

За твердженням Боруцької Л. щодо ед'ютейнмент технологія має свої переваги, а саме «сильними сторонами є:

- процес навчання є захоплюючим і викликає позитивні емоції;
- знання з найрізноманітніших галузей наук засвоюються легко;
- з'являється додаткова мотивація пізнати нове;
- в освітній процес залучається значна кількість дітей та їхніх батьків» [6, с. 59].

Отже, едьютейнмент технологія - це форма організації освітнього процесу, в якому знання подаються дитині із залученням розважальних методик, інформаційних технологій, ігор, метою якого є одночасне навчання і задоволення цікавості, що спонукає до пізнавальної активності.

Погоджуємося з визначеннями науковців, та як узагальнене розуміння феномену та можливості його використання у закладі дошкільної освіти зазначимо той факт, що вихователі частково використовують елементи ед'ютейнмент технології у роботі з дітьми дошкільного віку. Так, вихователі використовують ігри та розваги з освітньою метою (закріплення, уточнення знань), у процесі організованих спостережень, екскурсій, цільових прогулянок зосереджують увагу дітей на освітніх завданнях, використовують медіа (презентації, відеофрагменти, мультфільми тощо) з освітньою метою та ін. Однак, поза увагою залишаються головна ідея досліджуваної технології - пробудження пізнавального інтересу, зацікавленості до об'єкту навчання, пізнання, які проявлятимуться у формі «питань», бажанні продовжити дослідження тощо.

1.2. Проблема розвитку зв'язного мовлення дитини дошкільного віку в дослідженнях науковців

Аналіз педагогічної та методичної літератури з проблеми вивчення особливостей формування зв'язного мовлення в дошкільній лінгводидактиці є предметом уваги науковців А. Богуш, Н. Гавриш, Т. Котик, Н. Луцан, та ін.

На важливості розвитку зв'язного мовлення у дитини дошкільного віку зосереджено увагу у дослідженні Кардаш І. й зазначено, що це «є найважливішим завданням в опануванні дитиною рідною мовою» [17, с. 64]. Автор вказує на те, що «це зумовлено тим, що у зв'язному мовленні реалізується основна функція мови й мовлення – комунікативна».

З цією думкою погоджуються й науковці Яворська С. й Романюк С., які доповнюють свої міркування тезою: «Зв'язне мовлення – складова розумової діяльності, у якій відображається логічне мислення дитини, уміння осмислювати інформацію та продукувати її в логічному, правильному й чіткому мовленні» [29, с. 143].

За визначенням Гавриш Н. «сучасна лінгвістика та лінгводидактика розглядають поняття зв'язного мовлення у двох аспектах — як процес створення зв'язного висловлювання та як продукт мовлення (текст чи дискурс)» [9, с. 17].

У дослідженні Луцан Н. представлено «аналітичний огляд теоретичних і методичних праць, присвячених дослідженню усного мовлення, проаналізовано його види: діалогічне та монологічне мовлення» [22]. Актуальним для нашого дослідження є добуток автора з точки зору використання мовленнєво-ігрової діяльності для рішення проблеми розвитку зв'язного мовлення дітей дошкільного віку на засадах концептуально-методичного підходу.

Рівень мовленнєвого розвитку підвищується, на думку Яцук В. «тоді, коли дитина грається вільно, самостійно; де педагог надає право вибору, головне, щоб був співрозмовник, який би пояснив і допоміг

зрозуміти»[30]. Зазначене автором обумовлене тим, що у закладі дошкільної освіти «діти спілкуються з однолітками та педагогами, учаться міркувати вголос, обговорювати свою ігрову діяльність, наслідувати спілкування того середовища, яке їх оточує».

Дослідниками визначено, відносно розвитку мовлення, що «системний підхід у навчанні дошкільників складає воедино три напрями:

- структурний (розвиток мовлення відбувається на фонетичному, лексичному, граматичному і текстовому рівнях);
- функціональний (комунікативний, реалізує комунікативні функції мови),
- когнітивний (пізнавальний)» [29, с. 141].

Яворська С., Романюк С. у своєму дослідженні наголошують, що «на розвиток мовлення дітей дошкільного віку особливо впливають ігри». Також не залишається поза увагою важливість здійснення систематичної роботи, яка на думку авторів «спрямована на засвоєння мовних норм, розвиток мовлення й мислення» [29, с. 141-142].

У сучасній лінгводидактиці досліджено феномен «зв'язне мовлення» у двох площинах, і як зазначає Кардаш І., це:

- «процес створення зв'язного висловлювання;
- продукт мовлення (текст чи дискурс)» [17, с. 65].

У рукописі, з висвітлення досвіду роботи щодо розвитку зв'язного мовлення у дошкільнят, Шваничик Л. наголошує на приділенні особливої уваги «вмінням формулювати й задавати питання, у відповідності з почутим будувати відповідь, доповнювати, виправляти співрозмовника, зіставляти свою точку зору з точкою зору інших людей» [27]. Вихователька закликає заохочувати розповіді з приводу речей, які не знаходяться в полі зору дитини, змістовне мовленнєве спілкування із приводу ігор, почутих казок, переглянутих мультфільмів тощо.

Основна функція зв'язного мовлення – комунікативна, яка реалізується у двох формах: діалог (запитання, відповіді), монолог (опис, розповідь, переказ, міркування). Вагомі дослідження складових зв'язного мовлення здійснено А. Богуш, Н. Гавриш. У яких схарактеризовано їх особливості та вказано специфіку спеціальної методики щодо їх формування [4; 9].

Акименко Ю. й Жорняк А. зазначають, що «оволодіння монологічним мовленням, побудова розгорнутих зв'язних висловлювань стає можливим з виникненням регулюючої та плануючої функції мовлення» [1].

Трактування поняття подане Кардаш І. розкриває головний та важливий зв'язок мовлення з мисленням: «Зв'язне мовлення – це розгорнутий виклад певного змісту, який здійснюється логічно, послідовно, точно, правильно й образно; смислове розгорнуте висловлювання (низка логічно узгоджених речень), яке забезпечує спілкування та розуміння людей» [17, с. 65].

Умовами успішного оволодіння зв'язним мовленням Акименко Ю. й Жорняк А. виділяють «формування спеціальних мотивів, потреби у вживанні монологічних висловлювань; сформованість різних видів контролю та самоконтролю, а також засвоєння відповідних синтаксичних способів побудови розгорнутого повідомлення» [1].

У зв'язаному мовленні найбільш яскраво проявляються всі мовленнєві «здобутки» дитини: правильність звуковимови, багатство словникового запасу, володіння граматичними нормами мови, її образність і виразність. Для того щоб дитини змогла набути всі необхідні для зв'язного мовлення якості, потрібно послідовно пройти всі рівні розвитку мовлення.

Отже, для ефективного формування зв'язного мовлення необхідно збагачення не тільки мовленнєвої, а й предметної дійсності. Доцільно використовувати на заняттях і у вільній діяльності яскраве наочне

оформлення, різноманітні методи і прийоми, засоби та форми, закріплювати отримані дітьми на заняттях навички зв'язного мовлення в їх повсякденному житті. У закладі дошкільної освіти завдання розвитку зв'язного мовлення у дітей може бути успішно вирішена за умови спільної реалізації загальноосвітніх завдань, при тісній наступності в роботі педагогів і батьків.

РОЗДІЛ 2

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ВИВЧЕННЯ СПЕЦИФІКИ РОЗВИТКУ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЕД'ЮТЕЙНМЕНТ ТЕХНОЛОГІЄЮ

2.1. Визначення рівнів, критеріїв та показників сформованості зв'язного мовлення дитини молодшого дошкільного віку

Педагогічний експеримент проходив у Херсонському ясла-садку №80 комбінованого типу Херсонської міської ради. Всього в експерименті брало участь 24 дитини молодшого дошкільного віку з розрахунку по 12 дітей у контрольній та експериментальній групах.

Метою експериментального дослідження було виявлення рівня сформованості зв'язного мовлення дитини молодшого дошкільного віку, впровадження ед'ютейнмент технологією та перевірка її ефективності.

Завдання експерименту:

1. Виявлення початкового рівня сформованості зв'язного мовлення дитини молодшого дошкільного віку (констатувальний етап експерименту).

2. Використання ед'ютейнмент технологією задля підвищення рівня сформованості зв'язного мовлення дитини молодшого дошкільного віку (формувальний етап експерименту).

3. Здійснити аналіз отриманих результатів у процесі повторного обстеження дітей (контрольний етап експерименту).

Для реалізації першого завдання експериментального дослідження було вивчено та проаналізовано наукові дослідження вивчення стану сформованості зв'язного мовлення дитини дошкільного віку. З'ясовано, що науковцями (Баранова В., Гречишкіна І., Кондратенко Р., Олійник В., Онищенко І.) підібрано та апробовано діагностичний інструментарій для роботи з дітьми молодшого, середнього та старшого дошкільного віку

[2; 10; 19]. Авторами досліджень окрім методики та завдань визначено критерії, показники й обґрунтовано доцільність їх визначення.

Щодо обраного контингенту дітей для експериментального дослідження підходить діагностична методика запропоновано Гречишкіною І. [10, с. 128-159]. Автором виокремлено й обґрунтовано критерії (психологічний, змістовий та операційний) та показники для визначення рівня володіння мовленнєвими вміннями дітей молодшого дошкільного віку.

У *додатку Б* наведено виокремлені Гречишкіною І. критерії та відповідні ним показники. Запропоновані критерії та показники обґрунтовані науковцем та мають перевірене та доведене підґрунтя, що описано у дисертаційному дослідження «Пропедевтика навчання зв'язного мовлення в молодшому дошкільному віці» [10] й пройшло апробацію. Зазначене дає підстави для рекомендації щодо довіри у використанні діагностичного інструментарію.

Відповідно за критеріями та показниками мовленнєвого розвитку виокремлено та схарактеризовано рівні сформованості зв'язного мовлення дітьми 4-го року життя: «достатній, вище середнього, середній, нижче середнього, низький» (*Додаток В*).

Враховуючи вік дітей діагностичні методики мають ігровий характер, направлені на спостереження за мовленнєвою діяльністю дітей у ігровій та інших видах діяльності. Не менш важливим є спостереження за мовленням дітей після ігрової діяльності.

Керуючись рекомендаціями Гречишкіною І., щодо проведення діагностики первинного рівня розвитку мовлення, вся робота здійснювалась індивідуально з кожною дитиною, увага зверталась на емоційно налаштований стан дитини, враховано режимні моменти які не впливали негативно на хід дослідження. Робота не здійснювалась перед годинами годування, гри, після занять, перед сном.

Діагностичні завдання поділено на блоки відповідно до критеріїв. Так перший блок «Комунікативна налаштованість», що охоплює психологічний критерій. Мета: з'ясувати наявність інтересу до діалогу, націленість до мовленнєвої взаємодії та емоційна виразність мовлення.

Проводилась бесіда з дитиною, оцінювалось бажання комунікувати, брати участь у розмові з вихователем. У процесі бесіди вихователь звертає увагу на поведінку дитини під час розмови та використання супровідних стимулів: іграшка; картинка; спільна діяльність.

У *додатку Д* подано розгорнуту процедуру проведення діагностики за блоком «Комунікативна налаштованість» й зазначено оцінки за виконання завдань. У таблиці 2.1. подано результати визначення рівня комунікативної налаштованості дитини молодшого дошкільного віку.

Таблиці 2.1.

**Результати визначення рівня комунікативної налаштованості
дитини молодшого дошкільного віку**

Рівні	Група 1		Група 2	
	К-сть дітей	%	К-сть дітей	%
1 б. – дитина ініціювала бажання розмовляти, відповідала та підтримувала розмову з вихователем, хотіла дізнатися, що зображено на картинці	1	8.3	2	16.7
0,75 б. – дитина вибірково вступала в розмову з вихователем, займала більш активну позицію в розмові, ніж пасивну	3	25	3	25
0,5 б. – дитина частково сама виконувала завдання запропоновані вихователем,	6	50	7	58.3

частково зверталася за допомогою до вихователя, займала позицію середньої активності, показувала жестами, як можна скласти пазли				
0,25 – дитина займала пасивну позицію більше, ніж активну, споглядала за вихователем	2	16.7	-	
0 б. – дитина займала пасивну позицію, не йшла на контакт	-		-	

Таким чином, було визначено рівень комунікативної налаштованості дітей молодшого дошкільного віку на констатуючому етапі експерименту в обох групах й з'ясовано, що у групі 1 та групі 2 достатній рівень мають, відповідно – 1 дитина (8.3%) та 2 дитини (16.7%), рівень вище середнього – 25 % в обох групах по 3 дитини, середній у 6 дітей (50%) групи 1 та 7 дітей (58.3%) у групі 2, нижче середнього рівня комунікативної налаштованості – 1 дитина (8.3%) групи 1 від числа опитуваних.

Що до другого блоку «Насиченість мовлення», що охоплює змістовий критерій, він розділений на дві складові: діалогічне та монологічне. Так насиченість мовлення дитини молодшого дошкільного віку було розглянуто у взаємозв'язку зв'язного мовлення, а саме діалогічне мовлення зі словниковою роботою, що визначалося за завданням «Розмова за картинкою «Кішка з кошенятами». Під час використання діагностичних завдань увага зверталась на уточнення словника дитини, вміння вживати слова відповідно до змісту, відповідати на питання вихователя. Завдання мовленнєва гра «Допоможи зайчику» спрямоване на оцінювання активного мовлення, відповідність меті висловлення, повноту речень.

У додатку Ж подано розгорнуту процедуру проведення діагностики за блоком «Насиченість мовлення» й зазначено оцінки за виконання завдань. У таблиці 2.2. подано результати визначення рівня насиченості мовлення дитини молодшого дошкільного віку.

Таблиці 2.2.

**Результати визначення рівня насиченості мовлення дитини
молодшого дошкільного віку**

Рівні	Група 1		Група 2	
	К-сть дітей	%	К-сть дітей	%
<i>Завдання 1. «Розмова за картинкою «Кішка з кошенятами» (3.1.)</i>				
1 б. – дитина із зацікавленням стежила за запропонованою картиною, відповідала на запитання вихователя, підтримувала розмову, у мовленні наявні різні іменники, дієслова	-		1	8.3
0,75 б. – дитина відповідала на запитання вихователя, продовжувала розмову, іноді задавала запитання не за змістом бесіди, але одразу переходить до відповідей	2	16.7	3	25
0,5 б. – дитина підтримувала розмову, але часто відволікалася, самостійно ставила запитання не за змістом картинки, починала розмову на іншу тему	8	66.6	7	58.3
0,25 – дитина не підтримувала розмову, тільки з другої–третьої спроби могла відповісти на запитання вихователя стисло (одним словом), або зовсім мовчала	2	16.7	1	8.3

0 б. – дитина не могла зосередитися на картинці, відволікалася, у мовленні наявні не взаємопов'язані речення	-		-	
<i>Завдання 2. Мовленнєва гра «Допоможі зайчику» (3. 2)</i>				
1 б. – дитина відповідала на запитання, знаходила різні способи, як пояснити, що болить горло, надавала різні варіанти як допомогти.	-		-	
0,75 б. – дитина відповідала на запитання, підтримувала розмову, ставила вихователью запитання не по суті, але одразу переходила до відповідей, надавала декілька варіантів як допомогти	3	25	3	25
0,5 б. – дитина відповідала на запитання, але відволікалася, ставила сама запитання не за змістом розмови, надавала один варіантів як допомогти	6	50	6	50
0,25 б. – дитина не підтримувала розмову, тільки з другої–третьої спроби могла відповісти стисло, одним словом або зовсім мовчить	3	25	3	25
0 б. – дитина не може зосередитися на темі розмови, відволікається, речення не взаємопов'язані	-		-	

Враховуючи, що у блоці «Насиченість мовлення» використано для діагностики два завдання, вважаємо потрібним для зручності вивести середній показник рівня насиченості мовлення дитини молодшого дошкільного віку, результати розрахунку подано у таблиці 2.3.

**Середні показники рівня насиченості мовлення дитини
молодшого дошкільного віку**

	достатній		вище середнього		середній		нижче середнього		низький	
	3.1	3.2	3.1	3.2	3.1	3.2	3.1	3.2	3.1	3.2
Група 1	-	-	16.7	25	66.6	50	16.7	25	-	-
Середній показник	-		20.85		58.3		20.85		-	
Група 2	8.3	-	25	25	58.3	50	8.3	25	-	-
Середній показник	4.15		25		54.15		16.65		-	

Відповідно до визначених середніх показників рівня насиченості мовлення дитини молодшого дошкільного віку на констатуючому етапі експерименту в обох групах такі результати: у групі 1 відсутні діти з достатнім рівнем, а у групі 2 показник становить – 4.15%; рівень вище середнього у 1 групі 20.85%, а в групі 2 – 25%; середній – відповідно 58.3% та 54.15%; рівень насиченості мовлення нижче середнього – 20.85% та 16.65 % від числа опитуваних в обох групах.

У третьому блоці «Використання мовлення», що охоплює операційний критерій оцінювалося розуміння мовлення, самостійність побудови мовленнєвого висловлення дитиною, що здійснювалося за допомогою завдання «Спостереження за мовленнєвими діями дитини в процесі розмови з однолітками та дорослими». У *додатку 3* подано розгорнуту процедуру проведення діагностики за блоком «Використання мовлення» й зазначено оцінки за виконання завдань. У таблиці 2.4. подано результати визначення рівня використовуваності мовлення дитини молодшого дошкільного віку.

**Результати визначені рівня використовуваності мовлення
дитини молодшого дошкільного віку**

Рівні	Група 1		Група 2	
	К-сть дітей	%	К-сть дітей	%
1 б. – дитина самостійно висловлювалась, речення були насичені, у мовленні не часто зустрічалися повторення, самостійно продовжувала спілкування	1	8.3	2	16.7
0,75 б. – мовлення дитини мало самостійний характер, проте у погляді наявне бажання схвалення дій	4	33.3	4	33.3
0,5 б. – під час спілкування дитина чекала допомоги від вихователя	4	33.3	5	41.7
0,25 – дитина спільно з вихователем висловлювалась, просила допомоги, дитина повторювала те, що говорив вихователь	2	16.7	1	8.3
0 б. – дитина усі дії повторювала тільки за вихователем	1	8.3	-	

Отже, було визначено рівень використовуваності мовлення дітей молодшого дошкільного віку на констатуючому етапі експерименту в обох групах й з'ясовано, що у групі 1 та групі 2 достатній рівень мають, відповідно – 1 дитина (8.3%) та 2 дитини (16.7%), рівень вище середнього – 33.3% в обох групах по 4 дитини, середній - у 4 дітей (33.3%) групи 1 та 5 дітей (41.7%) у групі 2, нижче середнього рівня використовуваності мовлення – 2 дитини (16,7%) групи 1 та 1 дитина (8.3%) з групи 2, низький рівень має 1 дитина (8.3%) 1 групи, що

засвідчило різну мовленнєву обізнаність дітей молодшого дошкільного віку у досліджуваних групах.

Для визначення початкового рівня сформованості зв'язного мовлення дитини молодшого дошкільного віку на констатувальному етапі експерименту потрібно вивести середні показники за результатами проведених досліджень. У таблиці 2.5. подано рівні сформованості зв'язного мовлення дітей молодшого дошкільного віку. Для зрозумілості скорочень у таблиці надаємо їх розкриття: - блоки: «Комунікативна налаштованість» (КН), «Насиченість мовлення» (НМ), «Використання мовлення» (ВМ), середній показник (СП); - групи: група 1 (Г. 1), група 2 (Г. 2).

Таблиця 2.5.

Рівні сформованості зв'язного мовлення дітей молодшого дошкільного віку

Блоки		КН	НМ	ВМ	СП
Рівні та групи					
достатній	Г. 1	8.3	-	8.3	5.53
	Г. 2	16.7	4.15	16.7	12.52
рівень вище середнього	Г. 1	25	20.85	33.3	26.3
	Г. 2	25	25	33.3	27.73
середній	Г. 1	50	58.2	33.3	47.13
	Г. 2	58.3	54.15	41.7	51.32
нижче середнього	Г. 1	16.7	20.85	16.7	18.08
	Г. 2	-	16.65	8.3	8.3
низький	Г. 1	-	-	8.3	2.77
	Г. 2	-	-	-	-

Таким чином, визначено рівні сформованості зв'язного мовлення дітей молодшого дошкільного віку на констатуючому етапі

експерименту на початку дослідження в обох групах й з'ясовано, що у групі 1 та групі 2 достатній рівень мають, відповідно – 5.53% та 12.52%, рівень вище середнього – 26.35% та 27.73%, середній рівень мають по 47.13% та 51.32% з досліджуваних дітей, на рівні нижче середнього знаходяться – 18.08% та 8.3%, низький рівень - 2.77% у 1 групі, що засвідчило не значні відмінності у рівні розвитку зв'язного мовлення дітей обох груп. Проте показники групи 2 трохи вищі ніж у групі 1, вважаємо, за доцільне такий розподіл – групу 1 визнати, як експериментальну, а групу 2, як контрольну групу.

2.2. Специфіка розвитку зв'язного мовлення дитини дошкільного віку ед'ютейнмент технологією

З метою розвитку зв'язного мовлення дитини молодшого дошкільного віку було розроблено хід формувального експерименту. Спланована робота була побудована на засадах використання ед'ютейнмент технології та впроваджувалась у експериментальній групі паралельно зі звичним освітнім процесом. З дітьми контрольної групи освітня діяльність здійснювалась за усталеною в закладі дошкільної освіти системою відповідно до програми.

Основні складові та принципи ед'ютейнмент технології, особливості, різновиди та її форми описано у статті К. Крутій «Ед'ютейнмент: навчання як розвага», були нами проаналізовані й узяті за основу формувального етапу експерименту [20, с. 2-6]. У **додаток К** подано порівняння підходів до організації навчання дошкільників розроблене К.Крутій, яке свідчить про переваги використання обраної технології для роботи з дітьми молодшого дошкільного віку, в яких ще не усталені мотиви для навчання.

Робота була організовано за двома напрямками, що відповідають запропонованими К. Крутій різновидами:

1. Пасивне сприйняття – використовується для запалення жаги до навчання, пізнання (мотивування).

2. Активний пошук – процес навчання розглядається як розвага.

У цих напрямках дії вихователя спрямовані на забезпечення використаних критеріїв: психологічного, змістового та операційного.

Реалізуючи перший напрямок, керувалися гаслом «Пізнання із задоволенням!».

Основною метою навчання є підвищення мотивації до пізнання. Завдяки сучасним інноваційним та інтерактивним технологіям те, про що раніше можна було тільки почути, тепер можна побачити, відчутти, доторкнутися, скуштувати. Практично в будь-якій ситуації, будь-який процес або механізм, може бути змодельований для освітніх цілей. Залучення дитини дошкільного віку в середовище, яке імітує цікаву галузь знань, є однією з найважливіших переваг освіти. Щодо підвищення рівня за показником першого блоку «Комунікативна налаштованість», що охоплює психологічний критерій робота організована з дотриманням такого принципу *«використання мультимедійного супроводу освітньої роботи»*, який полягав у зацікавленні дітей, пробудженні зацікавленості до теми вивчення.

Едьютейнмент, як вид педагогічних технологій, являє собою сукупність прийомів організації педагогічного процесу у формі різних педагогічних ігор, що спрямовані на досягнення мети навчання і виховання, на конкретний педагогічний результат. Ігрова форма освітньої роботи в групі створювалась за допомогою ігрових прийомів і ситуацій, які виступали як засіб спонукання, стимулювання до різних видів діяльності. На занятті, у повсякденній діяльності та під час режимних моментів використовували всі можливі типи даних: аудіо звук, відео-дисплей, анімацію, презентацію. У доборі медіа продуктів враховувалась привабливість й корисність.

Одним із завдань роботи вихователя – зробити перебування дитини у закладі дошкільної освіти цікавим, звідси було реалізовано першу вимогу ед'ютейнмент технології – впровадження мультимедіа в освітній процес. Під час підбору медіа для дітей молодшого дошкільного віку дотримувалися відповідних правил: мала тривалість, зрозумілість, доступність інформації, опора на досвід, зв'язок з життям. Тобто інформація, що надавалася дітям мала не лише розважальний характер, а й була спрямована на формування знань, умінь та навичок з окремих освітніх напрямків та на розвиток мовлення: діалогічного та монологічного.

Так, під час режимних моментів та з метою розкриття окремих освітніх тем у своїй роботі використовували:

1. Дитячі пісні Анни Олейнікової: «Будем рахувати», «Дружба», «Весняна хмаринка», «Дощик», «Парасольки», «Сонячний день», «Хмарка», «Літо», «Мушка лапки рахувала», «День народження», «Кульбабка», «Чудова каша», «Веселка», «Художник», «Їжачок в садочку» та ін. [25].

2. Музичний матеріал з інформаційного ресурсу «e-Рара», за напрямками: «Українські дитячі пісні», «Народні - дитячі пісні», «Дитячі пісні» [14] та музичні відео для дітей українською мовою з youtube каналу.

Кожний музичний твір перед використанням обов'язково був прослуханий, з'ясовано його освітнє значення та можливості використання у роботі з дітьми. Так, пісні «Будем рахувати» та «Мушка лапки рахувала» А. Олейнікової мають математичний зміст, використовувались для активізації пізнавальної активності за напрямком математики «Рахункова діяльність», пісні використовувались не одночасно, й не на занятті. Пісню було прослухано у вільний час, обговорено з дітьми її зміст, за допомогою іграшок інсценовано.

Повторно пісню використовували перед заняттям, щоб привернути увагу дітей до математичної діяльності.

Так як робота на формувальному етапі припала на весну, пісні природничого змісту «Дощик», «Сонячний день», «Хмарка», «Кульбабка», «Літо» використовувалися ситуативно, пов'язуючи зі змінами погоди, весняними явищами та початком літа. Що до предметного докільця, використовували пісні про речі, наприклад пісня «Парасольки».

За змістом пісень проводилися бесіди, підбиралися ілюстрації, використовувалися під час художньої діяльності. Обов'язково, для активізації мовлення, дітям ставилися навідні питання з опорою на досвід та раніше засвоєні знання: «На що схоже?», «Чи бачив/бачила таке раніше?», «Де можна побачити/почути?», «Що відчуває?», «Які бувають?» тощо. Та спонукальні прохання: «Розкажи про це», «Опиши яке», «Як ти думаєш?» тощо.

Реалізація другого напрямку, через який була спроба підвищити рівень другого блоку «Насиченість мовлення», що охоплює змістовий критерій, була супроводжена мотивуючим кредо «Знання у нагороду!», у роботі використовували рольові ігри.

Рольові ігри - одна з найпопулярніших форм інтерактивної освіти, під час яких діти навчаються правильно діяти в різних життєвих ситуаціях (природній, трудовій, комунікативній та ін.), моделюючи її в просторі гри.

Рольові ігри можна використовувати з метою навчання чого завгодно, головне завдання вихователя - грамотно продумати сценарій. Структура гри дозволяє перетворити процес навчання в захоплюючу розвагу, в якій дошкільник набуватиме необхідні навички і знання. Бажана мета - поступово сформувати в дитини уявлення про те, що навчитися чогось - означає виграти, що є найкращою мотивацією.

Рольові ігри для розвитку зв'язного мовлення (діалогічного і монологічного мовлення) було обрано із запропонованого Богуш А. та Луцан Н. навчального посібника «Мовленнєво-ігрова діяльність дошкільників: мовленнєві ігри, ситуації, вправи» [5; 13; 23].

Діалогічне мовлення розвивали використовуючи ігри: «Улюблений герой», «Розпитай друга про...», «Заборонені слова: «так» і «ні» не говори», «Покажи, що ти ховаєш», «Телефонна розмова з казковим (мультиплікаційним) героєм», «Крамниця іграшок» та ін. [5, с. 87-106]. У додатку Л вказано характеристику (мету, матеріал та хід гри) ігор для розвитку діалогічного мовлення запропонованих Богуш А. та Луцан Н.

Монологічне мовлення розвивали використовуючи ігри й вправи: «Аукціон іграшок», «Відгадай за описом», «Продовж далі», «Новини», «Казкове лото» та ін. [5, с. 106-115]. У додатку М подано характеристику (мету, матеріал та хід гри) ігор для розвитку монологічного мовлення запропонованих Богуш А. та Луцан Н.

Для зміни видів діяльності використовували рухливі мовленнєві ігри Коваленко О. та Єпіфанової Т., таке поєднання слів та рухів дозволило задовольнити потребу дітей у русі та реалізувати завдання освітнього характеру [18].

Використовуючи запропоновані авторами ігри, було змінено та адаптовано з вподабаннями дітей героїв, опора на казковий матеріал, з яким дітей ознайомлювали до використання ігор, до попередньої роботи, що проводилась залучали батьків з метою з'ясування які мультфільми та герої подобаються дітям.

Третій блок «Використання мовлення», за операційним критерієм реалізовували на засадах *переходу до інтерактивного занурення дітей у освітній матеріал*, що полягав у взаємодії між вихователем й дітьми, це відбувалося в обох напрямках. Так як активними учасниками освітнього процесу є діти, вони разом з вихователем здійснюють захоплюючий

квест у пошуках знань, дослідження, пошуки, експериментування тощо. Завдяки такому формату діти навчалися відкривати для себе нове, перевіряти старе, приміряти знання, думати, вигадувати. Така робота направлена на те, що знання до яких дійшов самостійно, через проби та помилки набагато міцніші за ті, що почуті від іншого.

Як зазначено у дослідженні Демчук О., щодо розвитку мовленнєвої компетентності дітей, особливу увагу потрібно відводити інтерактивним іграм. На думку автора вони: «створюють унікальний мікроклімат, де з'являються можливості для мовленнєвої взаємодії; спонукають дітей до активності й мовленнєвої творчості; розвивають такі комунікативні уміння, як слухати чути іншого, брати участь у вільній бесіді, бути уважним до самого себе, розуміти почуття настроїв іншого» [12].

У дослідженні Демчук О. запропоновано добірку інтерактивних ігорна для формування навичок мовленнєвої взаємодії дошкільників. Також нами у роботі з молодшими дошкільниками було використано інтерактивні ігри Шепелевої Н. [28]. На думку виховательки-методиста «інтерактивні ігри надають можливість дітям розвивати свої моральні якості та творчі здібності, допомагають під час періоду адаптації знайти спільну мову з однолітками та дорослими».

Із запропонованих Шепелевою Н. набору ігор обрано такі, як: «Чарівний стілець», «Фея любові», «Сонячні діти», «Фея доброти», «Добрий струмочок», «Мої бажання», «Новенька», «Сердечко чесності», «Добрий дощик», «Добрий лісник», «Веселий м'ячик». У додатку Н подано характеристику (мету, матеріал та хід гри) інтерактивних ігор Шепелевої Н.

Головну цінність для нас становлять ці ігри в тому, що вони «активізують зв'язне мовлення, увагу, спостережливість, уяву, інтуїцію, окомір, швидкість реакції, виховують почуття взаємодопомоги співпраці та співчуття» [28]. Також, як зазначено Шепелевою Н., ці «ігри

розраховані для дітей аудіалів, візуалів та кінестетиків», що не менш важливе для формування особистості дитини, урахування індивідуальності та неповторності.

В організації роботи з дітьми старшого дошкільного віку, Велька С. й Островська Ж. пропонують використовувати такі види навчально-розважальних форм роботи за допомогою технології едьютейнмент: квест, віртуальна екскурсія, творчі завдання, заняття в малих групах, арт-майстерня, освітні подорожі, гра-стратегія, воркшоп, спільна освітня діяльність, гра-лабіринт [8].

Деякі із зазначених форм було використано під час дистанційної роботи з молодшими дошкільниками, а саме за участі й з допомогою батьків виконати творчі завдання:

1. Зняти відео виконання ранкової руханки зі словесним супроводом.

2. Під час прогулянки зібрати листок, квітку, травинку, насінину тощо, визначити назву та зробити гербарій, зняти відео під час якого назвати рослину й розказати про неї.

3. Зробити поробку з викидного матеріалу, зняти відео під час якого вказати назву виробу й розказати які матеріали використовували для виготовлення.

4. Зняти відео про тваринку, комаху, пташку й розказати про неї.

5. Використовуючи ігри-лабіринти на друкованій основі, наголошували на промовлянні напрямків руху: йду праворуч, йду ліворуч, йду прямо, повертаюсь назад тощо.

Отже, ед'ютейнмент технологія – це особливий тип навчання, за якого потрібно хоча б разово спонукати дитину звернути увагу на матеріал, що вивчається, викликати інтерес, зацікавленість, мотивувати взяти участь в роботі, одним словом - розважитися. Потім, під час самого процесу набуття знань, необхідно доставити задоволення від отримання знань, повністю зайняти їх і відвернути від сторонніх думок

або переживань, а саме - залучити. Як результат такої роботи сформованість стійкого інтересу до процесу навчання, а це значить - захопити.

РОЗДІЛ 3

АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Для з'ясування результативності роботи з використання ед'ютейнмент технології потрібно здійснити аналіз отриманих результатів у процесі повторного обстеження дітей (контрольний етап експерименту). Повторна діагностична робота проводилась з використанням тих самих завдань, що використовувались на констатувальному етапі експерименту.

У таблиці 3.1. подано результати визначення рівня комунікативної налаштованості дитини молодшого дошкільного віку за завданням «Стимульні ситуації» (за Гречишкіною І.).

Таблиці 3.1.

Результати повторного визначення рівня комунікативної налаштованості дитини молодшого дошкільного віку

Групи Рівні	Експериментальна група		Контрольна група	
	К-сть дітей	%	К-сть дітей	%
достатній	5	41.7	2	16.7
рівень вище середнього	6	50	4	33.3
середній	1	8.3	6	50
нижче середнього	-	-	-	-
низький	-	-	-	-

Отже, рівні комунікативної налаштованості дітей молодшого дошкільного віку на контрольному етапі експерименту становлять: у

експериментальній групі (ЕГ) достатній рівень становить 41.7%, у контрольній групі (КГ) – 16.7%; рівень вище середнього у ЕГ - 50%, а в КГ – 33.3%; середній рівень відповідно у 8.3% та 50%. На рівні нижче середнього та низькому рівні комунікативної налаштованості – немає жодної дитини від числа опитуваних.

Результати контрольної перевірки рівня розвитку дітей за блоком «Насиченість мовлення» за завданнями «Розмова за картинкою «Кішка з кошенятами» та грою «Допоможи зайчику» подано у таблиці 3.2. подано результати визначення рівня насиченості мовлення дитини молодшого дошкільного віку.

Таблиці 3.2.

**Результати повторного визначення рівня насиченості мовлення
дитини молодшого дошкільного віку**

Рівні	Експериментальна група		Контрольна група	
	К-сть дітей	%	К-сть дітей	%
<i>Завдання 1. «Розмова за картинкою «Кішка з кошенятами» (3.1.)</i>				
достатній	2	16.7	1	8.3
рівень вище середнього	7	58.3	5	41.7
середній	3	25	6	50
нижче середнього	-	-	-	-
низький	-	-	-	-
<i>Завдання 2. Мовленнєва гра «Допоможи зайчику» (3. 2)</i>				
достатній	3	25	1	8.3
рівень вище середнього	6	50	4	33.3
середній	3	25	6	50
нижче середнього	-		1	8.3
низький	-		-	-

Так само, як і на констатувальному етапі експерименту потрібно вивести середній показник рівня насиченості мовлення дитини молодшого дошкільного віку, результати розрахунку подано у таблиці 3.3.

Таблиці 3.3.

Середні показники рівня насиченості мовлення дитини молодшого дошкільного віку (контрольний етап)

Рівні Група	достатній		вище середнього		середній		нижче середнього		низький	
	3.1	3.2	3.1	3.2	3.1	3.2	3.1	3.2	3.1	3.2
Експериментальна група	16.7	25	58.3	50	25	25	-		-	
Середній показник	20.85		54.15		25		-		-	
Контрольна група	8.3	8.3	41.7	33.3	50	50	-	8.3	-	-
Середній показник	8.3		37.5		50		4.15		-	

Відповідно до визначених середніх показників рівня насиченості мовлення дитини молодшого дошкільного віку на контрольному етапі експерименту в обох групах такі результати: у ЕГ 20.85% дітей з достатнім рівнем, а у КГ показник становить – 8.3%; рівень вище середнього у ЕГ 54.15%, а в КГ – 37%; середній – відповідно 25% та 50%; з рівнем насиченості мовлення нижче середнього є діти у КГ – 4.15%.

Повторне дослідження використання мовлення проводилось за допомогою завдання «Спостереження за мовленнєвими діями дитини в

процесі розмови з однолітками та дорослими», результати подано у таблиці 3.4. подано результати визначення рівня використовуваності мовлення дитини молодшого дошкільного віку.

Таблиці 3.4.

Результати повторного визначення рівня використовуваності мовлення дитини молодшого дошкільного віку

Рівні	Експериментальна група		Контрольна група	
	К-сть дітей	%	К-сть дітей	%
достатній	4	33.3	2	16.7
рівень вище середнього	5	41.7	5	41.7
середній	3	25	4	33.3
нижче середнього	-		1	8.3
низький	-		-	

Отже, було визначено рівень використовуваності мовлення дітей молодшого дошкільного віку на контрольному етапі експерименту в обох групах й з'ясовано, що у ЕГ – 33.3% та КГ 16.7% дітей мають достатній рівень; рівень вище середнього – 41.7% в обох групах; середній - 25% дітей ЕГ та 33.3% дітей КГ, нижче середнього рівня використовуваності мовлення – у Кг 8.3 % від числа опитуваних; на низькому рівні жодної дитина.

Для визначення рівня сформованості зв'язного мовлення дитини молодшого дошкільного віку на контрольному етапі експерименту потрібно вивести середні показники за результатами проведених досліджень. У таблиці 3.5. подано рівні розвитку зв'язного мовлення дітей молодшого дошкільного віку. Скорочення у таблиці надаємо подібні і відповідні інформації наданій у п.п. 2.1.

Рівні сформованості зв'язного мовлення дітей молодшого дошкільного віку

Блоки		КН	НМ	ВМ	СП
Рівні та групи					
достатній	ЕГ	41.7	20.85	33.3	31.95
	КГ	16.7	8.3	16.7	13.9
рівень вище середнього	ЕГ	50	54.15	41.7	48.62
	КГ	33.3	37.5	41.7	37.5
середній	ЕГ	8.3	25	25	19.43
	КГ	50	50	33.3	33.43
нижче середнього	ЕГ	-	-	-	-
	КГ	-	4.15	8.3	4.15
низький	ЕГ	-	-	-	-
	КГ	-	-	-	-

Таким чином, визначено рівні сформованості зв'язного мовлення дітей молодшого дошкільного віку на контрольному етапі експерименту в обох групах й з'ясовано, що у ЕГ на достатньому рівні 31.92% дітей, а у КГ – 13.9%; на вище середньому рівні відповідно знаходиться – 48.62% та 37.5% дітей; середній рівень мають по 19.43% та 44.43% з досліджуваних дітей, на рівні нижче середнього знаходяться у ЕГ жодної дитини, а у КГ 4.15%

Для перевірки ефективності використання ед'ютейнмент технології для розвитку зв'язного мовлення дитини молодшого дошкільного віку порівняємо результати констатувального та контрольного етапу експерименту в ЕГ та КГ (%), результати наведено у таблиці 3.6.

Порівняльні результати констатувального та контрольного етапів дослідження в ЕГ та КГ, %

Групи	ЕГ			КГ		
	Констатувальний	Контрольний	Динаміка	Констатувальний	Контрольний	Динаміка
Етапи експерименту						
Рівні						
достатній	5.53	31.95	+26.42	12.52	13.9	+1.3
рівень вище середнього	26.3	48.62	+22.32	27.73	37.5	+9.77
середній	47.13	19.43	-27.7	51.32	33.43	-17.89
нижче середнього	18.08	-	-18.08	8.3	4.15	-4.15
низький	2.77	-	-2.77	-	-	

Отримані дані після порівняння результатів констатувального та контрольного етапів показали, що рівень показників розвитку зв'язного мовлення ед'ютейнмент технологією в дітей експериментальної й контрольної груп після проведення основного етапу дослідження став різнитися. Рівень розвитку показників у дітей експериментальної групи став значно вище, ніж у дітей контрольної групи, з якими не проводилося спеціальних заходів з використанням ед'ютейнмент технологією.

У результаті використання ед'ютейнмент технології у роботі з дітьми молодшого дошкільного віку на контрольному етапі дослідження було встановлено, що достатній рівень у експериментальній групі зріс на 26.42% (було - 5.53%, стало - 31.95%), а в контрольній групі лише на 1.3% (було - 12.52%, стало - 13.9%); рівень вище середнього відповідно зріс на 22.32% (було - 26.3%, стало - 48.62%) у експериментальній групі

та на 9.77% (було - 27.73%, стало - 37.5%) у контрольній групі. Решта рівнів зазнали зміни у зниженні показників, так середній у ЕГ знизився на 27.7%, а у КГ на 17.89%.

Отримані результати дослідження дозволяють зробити наступні висновки: результати констатувального та контрольного етапів дослідження рівень розвитку зв'язного мовлення ед'ютейнмент технологією дітей контрольної й експериментальної груп став значно відрізнятися.

Так, у дітей експериментальної групи рівень розвиненості мовлення значно виріс, а в дітей контрольної групи зазнав не значних змін. З контрольною групою на формувальному етапі дослідження проводилися тільки заходи, передбачені освітнім планом закладу дошкільної освіти без додаткового втручання, тобто діти, які увійшли в дану групу (КГ), не включалися в основне дослідження.

Отже, позитивні результати проведеного дослідження засвідчують, що розвиток зв'язного мовлення дітей молодшого дошкільного віку може бути реально й суттєво покращений, якщо в освітньому процесі закладу дошкільної освіти вихователі будуть систематично й комплексно використовуватися ед'ютейнмент технологією, або її елементи.

ВИСНОВКИ

1. Уточнено зміст понять «ед'ютейнмент», «ед'ютейнмент технологія». З'ясовано, що ед'ютейнмент - особливий тип навчання, який ґрунтується на розвазі і формуванні первинного інтересу до предмета з отриманням задоволення від процесу навчання і стійким інтересом до процесу пізнання навколишнього світу. Ед'ютейнмент технологія - це форма організації освітнього процесу, в якому знання подаються дитині із залученням розважальних методик, інформаційних технологій, ігор, метою якого є одночасне навчання і задоволення цікавості, що спонукає до пізнавальної активності.

Погоджуємося з визначеннями науковців, та як узагальнене розуміння феномену та можливості його використання у закладі дошкільної освіти зазначимо той факт, що вихователі частково використовують елементи ед'ютейнмент технології у роботі з дітьми дошкільного віку: ігри та розваги з освітньою метою, у процесі організованих спостережень, екскурсій, цільових прогулянок зосереджують увагу дітей на освітніх завданнях, використовують медіа з освітньою метою.

2. З'ясовано стан проблеми розвитку зв'язного мовлення дитини дошкільного віку в дослідженнях науковців й визначено складові зв'язного мовлення: монологічне та діалогічне мовлення. У зв'язаному мовленні найбільш яскраво проявляються всі мовленнєві «здобутки» дитини: правильність звуковимови, багатство словникового запасу, володіння граматичними нормами мови, її образність і виразність, що проявляються у використанні мовлення під час спільних ігор, спілкування з однолітками й дорослим (діалогічне мовлення) та під час самостійного продукування думки, розповідання, переказування чи описування предмету, явища (монологічне мовлення).

3. Для визначення рівня сформованості зв'язного мовлення дитини молодшого дошкільного віку було обрано такі критерій з відповідними

показниками: психологічний (наявність інтересу, мотиваційна позиція, емоційна виразність мовлення), змістовий (достатність словникового запасу, інформативність висловлення, структурна цілісність), операційний (самостійність побудови мовленнєвого висловлення). Відповідно за критеріями та показниками мовленнєвого розвитку виокремлено рівні сформованості зв'язного мовлення молодших дошкільників: «достатній, вище середнього, середній, нижче середнього, низький».

Визначено рівні сформованості зв'язного мовлення дітей молодшого дошкільного віку на констатуючому етапі експерименту на початку дослідження в обох групах й з'ясовано, що у групі 1 та групі 2 достатній рівень мають, відповідно – 5.53% та 12.52%, рівень вище середнього – 26.35% та 27.73%, середній рівень мають по 47.13% та 51.32% з досліджуваних дітей, на рівні нижче середнього знаходяться – 18.08% та 8.3%, низький рівень - 2.77% у 1 групі, що засвідчило не значні відмінності у рівні розвитку зв'язного мовлення дітей обох груп. Проте показники групи 2 трохи вищі ніж у групі 1, вважаємо, за доцільне такий розподіл – групу 1 визнати, як експериментальну, а групу 2, як контрольну групу.

4. Схарактеризовано та експериментально перевірено ефективність використання ед'ютейнмент технології як засіб розвитку зв'язного мовлення дитини дошкільного віку. Робота була побудована на засадах використання ед'ютейнмент технології та впроваджувалась у експериментальній групі паралельно зі звичним освітнім процесом за двома напрямками: пасивне сприйняття, активний пошук. У цих напрямках дії вихователя спрямовані на забезпечення використаних критеріїв: психологічного, змістового та операційного.

Реалізуючи перший напрямок, керувалися гаслом «Пізнання із задоволенням!» (психологічний критерій), використовували мультимедійний супровід освітньої роботи, що полягало у зацікавленні

дітей, пробудженні зацікавленості до теми вивчення. Ігрова форма освітньої роботи в групі створювалась за допомогою ігрових прийомів і ситуацій, які виступали як засіб спонукання, стимулювання до різних видів діяльності. На занятті, у повсякденній діяльності та під час режимних моментів використовували всі можливі типи даних: аудіо звук, відео-дисплей, анімацію, презентацію.

Реалізація другого напрямку, була супроводжена мотивуючим кредо «Знання у нагороду!» (змістовий та операційний критерії), у роботі використовували рольові ігри, під час яких діти навчалися правильно діяти в різних життєвих ситуаціях (природній, трудовій, комунікативній та ін.), моделювали її в просторі гри, використовували зв'язне мовлення (діалогічне і монологічне мовлення).

Перехід до інтерактивного занурення дітей у освітній матеріал реалізовано через взаємодію між вихователем й дітьми, це відбувалося в обох напрямках. Завдяки такому формату організації освітньої роботи засобом ед'ютейнмент технології, діти навчилися відкривати для себе нове, перевіряти старе, приміряти знання, міркувати, вигадувати.

У результаті використання ед'ютейнмент технології у роботі з дітьми молодшого дошкільного віку на контрольному етапі дослідження було встановлено, що достатній рівень у експериментальній групі зріс на 26.42%, а в контрольній групі лише на 1.3%; рівень вище середнього відповідно зріс на 22.32% у експериментальній групі та на 9.77% у контрольній групі. Решта рівнів зазнали зміни у зниженні показників, так середній у ЕГ знизився на 27.7%, а у КГ на 17.89%.

Позитивні результати проведеного дослідження засвідчують, що розвиток зв'язного мовлення дітей молодшого дошкільного віку може бути реально й суттєво покращений, якщо в освітньому процесі закладу дошкільної освіти вихователі будуть систематично й комплексно використовуватися ед'ютейнмент технологією, або її елементи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Акименко Ю.Є., Жорняк А.С. Особливості формування зв'язного мовлення у старших дошкільників та молодших школярів. Науково-методична робота. URL: <https://sno.udpu.edu.ua/index.php/naukovo-metodychna-robota/85-nererervna-pedahohichna-osvita-v-ukrayini-stan-problemy-perspektyvy-2018-r/81-osoblivosti-formuvannya-zv-yaznogo-movlennya-u-starshikh-doshkilnikiv-ta-molodshikh-shkolyariv>.
2. Баранова В.В. Розвиток зв'язного мовлення у процесі образотворчої діяльності дітей дошкільного віку. Дис. к. пед. н. за спеціальністю 13.00.08 – дошкільна педагогіка. Одеса, 2014. 277 с.
3. Бігич О. Ед'ютейнмент як технологія формування методичної компетентності викладача іноземної мови. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*. Серія: педагогіка. 2017, № 4. С. 119-126.
4. Богуш А.М., Гавриш Н.В. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови. К.: Вища школа, 2007. 542 с.
5. Богуш А.М., Луцан Н.І. Мовленнєво-ігрова діяльність дошкільників: мовленнєві ігри, ситуації, вправи. Видання друге, доповнене. К.: Видавничий Дім «Слово», 2012. 304 с.
6. Боруцька Л. С. Едьютейнмент в освіті. *Розвиток професійної майстерності педагога*. С. 57-60. URL: http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/19381/1/16_Vorutska.pdf
7. Велька С.М., Островська Ж.А. Використання технології «едьютейнмент» на заняттях пізнавального циклу з дітьми старшого дошкільного віку. Запоріжжя, 2019. 139 с.
8. Велька С.М., Островська Ж.А. Використання технології «Едьютейнмент» на заняттях пізнавального циклу з дітьми старшого дошкільного віку. Центр Прогресивної Освіти "Генезум". URL:

<https://genezum.org/library/vykorystannya-tehnologii-edyuteynment-na-zanyattyah-piznavalnogo-cyklu-z-ditmy-starshogo-doshkilnogo-viku>.

9. Гавриш Н. Розвиток зв'язного мовлення дошкільнят. К.: Вид. дім «Шкільний світ»; Вид. Л. Галіцина, 2006. 119 с.

10. Гречишкіна І.А. Пропедевтика навчання зв'язного мовлення в молодшому дошкільному віці. Дис. к. пед. н. за спеціальністю 13.00.02 теорія і методика навчання (українська мова). Київ, 2020, 277 с.

11. Громова Н., Ковальчук К., Кулікова Н. Методичні рекомендації «Едьютейнмент як засіб формування цілісного уявлення про природничо-наукову картину світу. Київ, 2020. 58 с. URL: <http://arts-library.com.ua/bitstream/123456789/556/1/Едьютейнмент.pdf>.

12. Демчук О.О. Інтерактивні ігри у мовленнєвому розвитку дітей дошкільного віку. Педагогічний пошук. 1 (101), 2019. С. 64-68. URL: http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:FYK0IH0XtSYJ:www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe%3FC21COM%3D2%26I21DBN%3DUJRN%26P21DBN%3DUJRN%26IMAGE_FILE_DOWNLOAD%3D1%26Image_file_name%3DPDF/pedp_2019_1_19.pdf+%&cd=13&hl=ru&ct=clnk&gl=ua&client=opera.

13. Дидактичні ігри, вправи, творчі завдання: розвиток мовленнєвої компетентності дошкільників. Х.: Видавнича група «Основа», 2012. 191 с.

14. Дитячі пісні. Інформаційний ресурс «е-Рапа». URL: <http://deti.e-para.com.ua/dytyachi-pisni>.

15. Дука І.О., Цюпак І.М. Специфіка розвитку зв'язного мовлення дитини молодшого дошкільного віку ед'ютейнмент технологією. IX Міжнародна науково-практичній конференція «*Results of modern scientific research and development*». (14-16 листопада 2021 р., м. Мадрид, Іспанія). Мадрид, 2021.

16. Загороднюк В.Є. Ед'ютейнмент як комунікаційна стратегія. *Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. Серия "Филология. Социальные коммуникации"*. Том 24 (63). 2011 г. №4. Часть 1. С.42-47.

17. Кардаш І.М. Зв'язне мовлення як складник комунікативної готовності старших дошкільників до навчання у школі. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020 р., № 70, Т. 2. С. 64-68. URL: http://pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2020/70/part_2/13.pdf

18. Коваленко О.М. Єпіфанова Т.В. Мовленнєві ігри для дошкільників. Навчаємо. Х. : Вид. група «Основа», 2011. 239 с.

19. Кондратенко Р.В., Олійник В.Ф., Онищенко І.В. Діагностичний супровід розвитку та виховання старших дошкільників. Кривий Ріг: КПІ, 2015. 224 с.

20. Крутій К. Едьютейнмент: навчання як розвага. *Дошкільне виховання*. 2017. № 1. С. 2–6. URL: <http://ukrdeti.com/edyutejment-navchannya-yak-rozvaga/>.

21. Крутій К. Місце едьютейнменту в ігровій діяльності дошкільників. URL: <http://ukrdeti.com/wp-content/uploads/2018/02/Едьютейнмент-та-ігрові-технології-Стаття-К.Крутій.pdf>.

22. Луцан Н. І. Теорія і практика розвитку зв'язного мовлення дітей дошкільного віку в мовленнєво-ігровій діяльності. Автореф. дис. ...д. пед. н.: 3.00.02 - теорія і методика навчання (українська мова). Одеса, 2006. 40 с.

23. Мовленнєві ігри для дошкільників. Навчаємо в русі. Ігри, спрямовані на розвиток зв'язного мовлення. URL: <https://naurok.com.ua/movlenn-vi-igri-dlya-doshkilnikiv-navcha-mo-v-rusi-igri-spryamovani-na-rozvitok-zv-yaznogo-movlennya-127914.html>.

24. Морозова О.О. Інфотейнмент як методика впливу на аудиторію: соціальнопсихологічний аспект. *Electronic Sumy State University Institutional Repository*. Видавництво СумДУ. 1 січня 2012. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/14058031.pdf>.

25. Олейнікова А. Дитячі пісні. URL: <https://mp3iq.net/m/5373539-dityach-p-sn-a.-ol-jn-kovo/page/2/>.

26. Шалда Н. Упроваджуємо STREAM-освіту: Методична панорама освітньої діяльності з дітьми. *Дошкільне виховання*. 2020, № 3. С. 9.

27. Шваничик Л.В. Розвиток зв'язного мовлення у дошкільнят. Досвід роботи виховательки Гаврилівського дошкільного навчального закладу ясла-садка. 2018. URL: <http://gavrylivka-dnz.ks.sch.in.ua/Files/downloads/методичка%20з%20розвитку%20мовленн%20я.pdf>.

28. Шепелевої Н.В. Збірка інтерактивних ігор «Пограймося разом». URL: <https://vseosvita.ua/library/zbirka-interektivnih-igor-pograjmosa-ra.zom-65014.html>.

29. Яворська С., Романюк С. Системний підхід до розвитку зв'язного мовлення дітей у закладах дошкільної освіти. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2019, № 7 (91). С. 141-152. URL: <https://pedscience.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/01/15-1.pdf>.

30. Яцук В. А. Формування мовленнєвої компетенції дітей дошкільного віку. *Таврійський вісник освіти*. 2016. № 3 (55). С. 57-61. URL: http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:VFO6z8_NhNIJ:nbuv.gov.ua/j-pdf/Tvo_2016_3_12.pdf+&cd=40&hl=ru&ct=clnk&gl=ua&client=opera.

ДОДАТКИ

Додаток А

Акценти на яких ґрунтується специфіка ед'ютейнмент технології (Громова Н., Ковальчук К., Кулікова Н.)

Акцент на захоплення (важливим є безпосередній інтерес здобувача освіти, який призводить до розвитку нових навичок і накопичення знань).

Акцент на розвагу (саме розвага виступає основним мотивом, який призводить до задоволення, одночасно формуючи стійкий інтерес до процесу навчання, знімає психологічне навантаження від процесу освіти).

Ігровий підхід (завдяки універсальності гри відбувається ефективний процес навчання незалежно від віку).

Акцент на сучасність (при використанні актуальних можливостей сучасних технологій, таких як відео та аудіо матеріали, дидактичні ігри, освітні програми в мультимедійному форматі і багато інших засобів, які дають можливість максимально залучити здобувачів освіти до освітнього процесу).

**Критерії та показники сформованості зв'язного мовлення в дітей
молодшого дошкільного віку (за Гречишкіною І.)**

Показники Критерії	Показник 1	Показник 2	Показник 3
Психологічний	Наявність інтересу дитини до діалогу	Мотиваційна позиція мовця (націленість до мовленнєвої взаємодії)	Емоційна виразність мовлення (сила голосу, темп мовлення, інтонаційна виразність)
Змістовий	Достатність словникового запасу для побудови зв'язного мовлення	Інформативність висловлення	Структурна цілісність мовлення: відповідність меті висловлення
Операційний	Сформованість звуко- слововимови	Граматична правильність мовлення	Самостійність побудови мовленнєвого висловлення

Рівні сформованості зв'язного мовлення у дітей молодшого дошкільного віку (за Гречишкіною І.)

Рівні та кількісні вираження	Критерій 1. Психологічний	Критерій 2. Змістовий	Критерій 3. Операційний
Достатній (1 бал)	Дитина активна в спілкуванні, уміє слухати й розуміє мовлення, буде спілкування з урахуванням ситуації та ініціює свої дії при запропонованні певних завдань. Виконує мовленнєві доручення, проявляє ініціативу в спілкуванні з дорослими. У процесі мовлення використовує мовні й немовні, невербальні засоби виразності (міміка, пантоміміка, жести, рухи)	Словниковий запас слів дитини достатній для підтримки подальшої розмови. У складі активного словника наявні різні частини мови: іменники, дієслова, прикметники, займенники; слова-узагальнення. Дитина послідовно висловлює свої думки. Мовлення дитини відповідає меті та обставинам спілкування	Мовлення дитини правильне, достатньо енергійне, не мляве. Висловлення повні, користується в мовленні простими і складними реченнями, дотримуючись відповідного порядку слів; правильно вживає відмінкові закінчення слів, узгоджує частини мови. Самостійно формулює запитання, відповідає поширеними реченнями
Вище середнього (0,75 бала)	Дитина молодшого дошкільного віку проявляє інтерес до мовлення дорослого. Виконує мовленнєві доручення дорослого (вихователя, батьків, експериментатора). Дитина займає активну позицію в розмові з однолітками. У процесі мовлення використовує мовні й немовні, невербальні засоби виразності (міміку, жести)	Словниковий запас дитини достатній для підтримки подальшої розмови. У складі активного словника наявні різні частини мови: іменники, дієслова, прикметники, займенники; слова-узагальнення. Мовлення дитини відповідає меті висловлення	Мовлення дитини правильне; енергійне, не мляве. Інколи „ковтає” закінчення слів. Речення розгорнуті, повні; відмінкові закінчення слів уживає правильно; узгоджує форми слів різних частин мови. Проявляє самостійність у спілкуванні
Середній (0,5 бала)	Дитина проявляє інтерес до мовлення дорослого, при цьому власну ініціативу виявляє дуже рідко. Виконує	Словниковий запас дитини в межах норми, мовлення дорослого розуміє. Мовлення дитини	Мовлення дитини правильне, дотримується пауз, засобів інтонаційної виразності. Добре

	<p>мовленнєві доручення дорослого. Ці діти майже завжди коментують власні дії. Дитина не прагне розвивати запропоновану тему; проявляє нестійкий інтерес до запропонованих іграшок, картинок.</p> <p>Вигукує та повторює окремі слова при запропонованні окремих завдань. На побачене реагує емоційно, промовляючи кілька слів, інколи одне-два простих речення</p>	<p>відповідає меті та обставинам спілкування</p>	<p>вимовляє слова, які складаються з двох складів, але при вимові слів з трьох-чотирьох складів може допускати помилки: пропустити цілий склад, переставити склади місцями, пропустити деякі приголосні звуки в середині слова. Мовлення дитини несамостійне, речення будує після підказок експериментатора</p>
<p>Нижче середнього (0,25 бала)</p>	<p>Дитина не виявляє стійкого інтересу до мовлення дорослого, виконує інструкції та прохання, спрямовані безпосередньо на дитину, при цьому мовленнєвих проявів не спостерігається. Власні дії дитина не коментує. Не прагне розвивати запропоновану тему, змінює її або відмовляється від спілкування</p>	<p>Пасивний словниковий запас слів переважає над активним. Мовлення дорослого розуміє</p>	<p>Мовлення дитини тихе; відбувається пом'якшення приголосних звуків; не диференціює звуки (свистячі з шиплячими та навпаки, л та р). Речення неповні. Мовлення несамостійне, дитина будує речення за експериментатором</p>
<p>Низький (0 балів)</p>	<p>Не виявляє стійкого інтересу до розмови; здатність виконувати мовленнєві інструкції лише після багаторазового повторення з частими випадками помилкового виконання; займає більш пасивну позицію в розмові</p>	<p>Словниковий запас слів обмежений. Мовлення пасивне, невиразне, швидке, нечітке, голос тихий, глухий</p>	<p>Мовлення дитини несамостійне, повторює за експериментатором, пропуск або заміна сонорних звуків, заміна 3-х або більше свистячих, шиплячих звуків; переставлення звуків і складів; пом'якшеність вимови, недостатня артикуляційна установка</p>

**Розгорнуту процедуру проведення діагностики за блоком
«Комунікативна налаштованість»**

Використано завдання, інструкцію та оцінку результатів запропоновану Гречишкіною І.

Завдання 1. „Стимульні ситуації”. Мета: визначити бажання підтримувати розмову з іншим; охарактеризувати позицію мовця.

Матеріал: іграшка-їжачок; предметна картинка; пазл „Літак” та „Ведмедик”.

Процедура виконання: проходить у три етапи:

I. Вихователька кладе нову іграшку на стіл, дає дитині розглянути її – „Ситуація мовчання”, починаючи нею грати, ініціюючи дитину на розмову. Вихователька ставить дитині кілька запитань: Яка чудова іграшка, а як з нею грати? Тобі подобається? Хочеш пограти?

II. Вихователька на стіл кладе предметну картинку, закриваючи її, потім відкриваючи, і так кілька разів. Стимульна ситуація до розмови.

III. Вихователька просить дитину скласти пазл разом.

Виконання кожного завдання оцінюється так:

1 б. – достатній, якщо дитина ініціює бажання розмовляти, відповідає та підтримує розмову, хоче дізнатися, що намальовано на картинці;

0,75 б. – нижче середнього, якщо дитина вибірково вступає в розмову, займає більш активну позицію в розмові, ніж пасивну;

0,5 б. – середній, де дитина частково сама виконує завдання, частково – з експериментатором, займаючи позицію середньої активності, жестами може показати, як складати пазли;

0,25 – нижче середнього, дитина займає позицію більш пасивну, ніж активну;

0 б. – низький – відповідно, дитина займає пасивну позицію.

**Розгорнута процедура проведення діагностики за блоком
«Насиченість мовлення»**

Використано завдання, інструкцію та оцінку результатів запропоновану Гречишкіною І.

Завдання 1. Оцінювання насиченості мовлення: „Розмова за картинкою „Кішка з кошенятами”. Мета: Вивчити особливості зв’язних висловлювань послідовного типу в дітей четвертого року життя під час розповіді за сюжетною картинкою.

Матеріал: сюжетна картинка „Кішка з кошенятами” (за сюжетними картинками Н. Гавриш).

Процедура виконання. Вихователька показує дитині сюжетну картинку, по цій картинці ставить запитання, наприклад:

Подивись на картинку, мені вона дуже подобається, що на ній намальовано? А ще?

Що робить дівчинка?

Що тримає хлопчик у руках?

Маленькі кошенята що роблять?

А в тебе котик є?

Як його звати?

Якого кольору?

А давай ми разом назвемо їх? Які вони гарні!

А ти хочеш таку маленьку кішечку собі?

А як ти будеш про неї піклуватися?

Оцінка результатів роботи:

Дитина із зацікавленням стежить за картиною, відповідає на запитання, продовжує розмову. Використовує різні іменники, дієслова. Розповідає про тварин, які живуть у неї вдома, – 1 б.

Дитина відповідає на запитання, продовжує розмову, ставить запитання не по суті, але одразу переходить до відповідей – 0,75 б.

Дитина підтримує розмову, але відволікається, ставить сама запитання не за змістом картинки. Може розпочати розмову на іншу тему – 0,5 б.

Дитина не підтримує розмову, тільки з 2 – 3 спроби може відповісти стисло, одним словом або зовсім мовчить – 0,25 б.

Дитина не може зосередитися на картинці, відволікається. Речення не взаємопов'язані – 0 б.

Завдання 2. Оцінювання активного мовлення: „Мовленнєва гра „Допоможи зайчику”. Мета: виявити відповідність меті висловлення.

Матеріал: іграшка зайчик.

Процедура виконання Вихователь бере іграшку з попередньої методики, показує дитині, починаючи розмову з проблемної ситуації та запитань:

У нашого зайчика дуже болить горло, як йому допомогти?

Хто нам допоможе?

Що треба робити?

А як ми можемо допомогти зайчику?

Ми можемо його погладити?

А заспівати пісеньку?

А коли в тебе болить горло, як ти скажеш матері?

А коли в нього не буде боліти горло, їжачок буде який?

Покажи, як він буде посміхатися?

Показник оцінювався за такою шкалою:

Дитина відповідає на запитання, знаходить різні способи, як пояснити, що в тебе болить горло, дає різні варіанти як допомогти, може порадіти за зайчика, використовує жести, міміку та ін. – 1 б.

Дитина відповідає на запитання, підтримує розмову, ставить запитання не по суті, але одразу переходить до відповідей, дає декілька варіантів як допомогти – 0,75 б.

Дитина відповідає на запитання, але відволікається, ставить сама запитання не за змістом розмови, дає один варіантів як допомогти – 0,5 б.

Дитина не підтримує розмову, тільки з 2 – 3 спроби може відповісти стисло, одним словом або зовсім мовчить – 0,25 б.

Дитина не може зосередитися на темі розмови, відволікається, речення не взаємопов'язані – 0 б.

**Розгорнута процедура проведення діагностики за блоком
«Використання мовлення»**

Використано завдання, інструкцію та оцінку результатів запропоновану Гречишкіною І.

Оцінювання розуміння мовлення за „операційним” критерієм

Завдання. „Спостереження за мовленнєвими діями дитини в процесі розмови з однолітками та дорослими”. Мета: виявити самостійність побудови мовленнєвого висловлення.

Матеріал: протокол.

Процедура виконання: Вихователька веде протокольний запис, де констатує самостійність висловлювань дитини під час вирішення завдання: *Допоможи дівчинці Катрусі вибрати іграшки, якими можна гратися. Поясни вибір: Чому саме ця іграшка?*

Дитина самостійно висловлюється, речення насичені, мало повторюються, сама доповнює – 1 б.;

дитина поглядом просить схвалення дій, але сама висловлюється – 0,75 б.;

дитина чекає допомоги від вихователя – 0,5 б.;

дитина спільно з експериментатором висловлюється, просить допомоги, вихователь говорить, дитина повторює – 0,25 б.;

дитина усі дії повторює тільки за вихователем – 0 б.

**Порівняльна таблиця підходів до організації навчання
дошкільників (за К.Крутій)**

Критерії порівняння	Ігрова діяльність	Елементи навчальної діяльності	Едьютейнмент
<i>За ініціативою організатора</i>	Організована дитиною	Організована дорослим	Ініціаторами можуть бути дорослий і дитина
<i>За систематичністю</i>	Безсистемна	Подання матеріалу систематичне	Може бути як систематичним, так і безсистемним
<i>За регламентацією в часі</i>	Нерегламентована в часі	Регламентована в часі	Може бути або не бути регламентованою в часі
<i>За результатом</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Засвоєння та формування дій, умінь, навичок. • Моральна вихованість. • Інтелектуальний і фізичний розвиток. • Якісні зміни у психіці дитини 	<ul style="list-style-type: none"> • Засвоєння знань, умінь і навичок. • Психічний розвиток (пізнавальна сфера). • Вихованість 	<ul style="list-style-type: none"> • Засвоєння вмінь і навичок. • Оволодіння інформацією з різних джерел, обраних як дитиною, так і дорослим. • Усебічний розвиток дитини

**Характеристика ігор з розвитку діалогічного мовлення (за Богуш А.,
Луцан Н.)**

УЛЮБЛЕНИЙ ГЕРОЙ

Мета: формувати вміння вести діалог обговорення.

Матеріал: картинки із зображенням героїв казок, мультфільмів.

Хід вправи: вихователь пропонує дітям вибрати картинки із зображенням улюбленого героя. Звертається із запитанням до дітей: Хто твій улюблений герой? З якої він казки (мультфільма)? Чому тобі подобається саме цей герой? Надалі вихователь пропонує дітям розпитати один в одного про улюбленого героя.

РОЗПИТАЙ ДРУГА ПРО...

Мета: вправляти дітей у складанні діалогів-розпитувань.

Хід вправи. Вихователь повідомляє дітям ситуацію: У тролейбусі зустрілися двоє друзів Івасик і Олег. Вони були хорошими друзями, тому дуже зраділи зустрічі. Друзі стали розмовляти. Івасик запитав, куди Олег їде, які іграшки в нього з'явилися нові, чи є у нього нові друзі. В Олега було теж багато запитань до друга. Вихователь пропонує дітям відтворити ситуацію спілкування друзів.

ЗАБОРОНЕНІ СЛОВА

Мета: вправляти дітей в умінні самостійно відповідати на запитання.

Матеріал: фіксик.

Хід вправи. Фіксик: - Сьогодні пограємо у гру, в якій я буду запитувати, а ви - відповідати. Тільки у відповідях не можна вживати слів "так" чи "ні". Той, хто ні разу не назве цих слів, буде переможцем.

ПОКАЖИ, ЩО ТИ ХОВАЄШ

Мета: закріпити вміння дітей використовувати в мовленні формули мовленнєвого етикету: прохання, дозвіл, заборону, відмову.

Матеріал: іграшки.

Хід гри. Дитина ховає за спину (якийсь предмет: іграшку). Інші діти по черзі підходять і просять показати, що вона ховає (слова прохання - різні). Та дитина, в якій іграшка, по черзі використовує слова дозволу, відмови, заборони.

ТЕЛЕФОННА РОЗМОВА З КАЗКОВИМ ГЕРОЄМ

Мета: стимулювати дітей до спілкування, будувати діалог. Розвивати ініціативність спілкування.

Матеріал: два телефонні апарати.

Хід гри. Дітям даються різні завдання, наприклад, зателефонувати до казкового героя, запросити його в гості. Гра проводиться парами.

КРАМНИЦЯ ІГРАШОК

Мета: стимулювати дітей до спілкування, вправлятися у вмінні вести полілог.

Матеріал: каса, іграшки.

Хід гри. Створюється ігрова ситуація іграшкової крамниці. Обирається продавець, касир, усі решта - покупці, які по черзі просять продавця показати іграшку, продати, допомогти обрати іграшку на день народження тощо.

**Характеристика ігор з розвитку монологічного мовлення (за
Богуш А., Луцан Н.)**

АУКЦІОН ІГРАШОК

Мета: вчити дітей складати розповіді-описи знайомих іграшок за зразком вихователя.

Матеріал: іграшка-Лунтик, космічні іграшки (всі іграшки зроблені руками вихователів. Серед них - дві м'які іграшки, дві глиняні, дві з викидного матеріалу).

Хід гри. Вихователь: Діти, сьогодні зранку я йшла в дошкільний заклад і по дорозі зустріла... А кого я зустріла, відгадайте, я вам його опишу:

У нього великі очі, На зріст маленький, Він не схожий на наших діток, На голові в нього дві пари вушок, На животику в нього велика кругла пляма та маленькі цятки. Він фіолетового кольору. Хто це ...?
Діти: Лунтик.

Вихователь: Так, правильно. Лунтик мені розповів, що його друзі вирішили провести аукціон з продажу іграшок. Оскільки Лунтик завжди любить докладно все описувати, то цю справу доручили йому. Проте він ніколи цього не робив, тому й розгубився. Давайте допоможемо Лунтику.

Лунтик роздає іграшки дітям. Діти описують, складають розповіді-загадки. Лунтик відгадує.

ВІДГАДАЙ ЗА ОПИСОМ

Мета: вчити дітей складати описові розповіді, виділяючи ознаки об'єкта опису.

Матеріал: телефон.

Хід гри. Вихователь: - Діти, в Лунтик сьогодні день народження. На жаль, він не зможе до нас прийти, він про-сив йому зателефонувати.

Кожен з вас привітає його з днем народження і опише подарунок, який йому приготував, а Лунтик відгадає.

Дітям по черзі дають телефон, вони складають тексти описових загадок. Послухайте, як я його привітаю (дає зразок розповіді).

ПРОДОВЖ ДАЛІ

Мета: вчити дітей складати сюжетні творчі розповіді за літературним зразком.

Матеріал: оповідання В.Сухомлинського "Я вирощу внучку дідусю", іграшка цуценяти Трєкер (з мультфільму «Щенячий патруль»).

Хід заняття: Вихователь: - Трєкер пропонує сьогодні подорожувати разом з ним до країни фантазій. Проте потрапити туди можна лише тоді, коли складеш продовження розповіді. Трєкер зачитує початок розповіді. Дітям пропонує продовжити.

Трєкер: (зачитує оповідання В.Сухомлинського "Я вирощу внучку дідусю").

- "У садочку росте стара вишня. Хлопчик Олесь побачив від неї маленьку вишеньку та й запитує дідуся:

- Дідусю, де взялася ця маленька вишенька?

- З кісточки виросла, - відповів дідусь.

- То це донька старої вишні?

- Так, донька.

- А внучка у старої вишні буде?

- Буде Олесю, - відповідає дідусь, - якщо ти викопаєш оцю маленьку вишеньку, діждешся з неї ягідок, посадиш кісточку - ось з кісточки і виросте внучка старої вишні.

Олесь задумався.

- Я вирощу внучку старої вишні, - сказав Олесь.

- Діти давайте продовжимо цю казку. Розкажемо про те, як виростив Олесь внучку старої вишні.

НОВИНИ

Мета: формування комунікативно-мовленнєвих навичок; стимулювання ініціативності спілкування. *Матеріал:* іграшковий мікрофон.

Хід гри. Дітям пропонується уявити себе телеведучою і виступити перед глядачами з випуском новин: що вони бачили по дорозі в садочок, що нового є у групі, з якою грою може познайомити дітей.

КАЗКОВЕ ЛОТО

Мета: вчити дітей за ілюстраціями впізнавати казки, розвивати вміння складати розповіді.

Матеріал: ілюстрації та картинки за змістом казок.

Хід гри. Кожній дитині дається набір картинок з різних казок. За цими картинками пропонується скласти свою казку.

Характеристика інтерактивних ігор Шепелєвої Н.

ЧАРІВНИЙ СТІЛЕЦЬ

МЕТА: Розвивати моральні якості та творчі здібності дітей, уяву, фантазію, естетичний смак; активізувати зв'язне мовлення; виховувати почуття взаємодопомоги та взаємоповаги.

МАТЕРІАЛ: Стілець, який за допомогою дітей перетворюється на Чарівний (прикрашений кульками, квітами, метеликами, сердечками і т.д)

ХІД ГРИ: Перед початком гри розповісти дітям про те, що Чарівний стілець уміє дарувати дітям добрі якості й навпаки, віднімає в них все погане. Але щоб це побачити, потрібно дивитися чарівними очима на того, хто сидить на Чарівному стільці.

Діти стають у коло, в центрі якого стоїть Чарівний стілець. Діти йдуть по колу і співають:

Хто сьогодні найгарніший?

Хто із нас найщасливіший?

Ти з'явись, часу не гай!

На Чарівний стілець сідай!

Діти по черзі сідають на Чарівний стілець і кожен по колу повинен сказати тому, хто сидить на Чарівному стільці, що-небудь хороше, добре і приємне.

ФЕЯ ЛЮБОВІ

МЕТА: Розвивати моральні якості дитини та її творчі здібності, активізувати зв'язне мовлення, артистизм, фантазію, закріплювати навички користування кольоровими олівцями, фломастерами, пензлем та фарбами; виховувати почуття взаємодопомоги та співпраці.

МАТЕРІАЛ: Чарівна паличка, папір, кольорові олівці, фломастери, фарби, пензлики.

ХІД ГРИ: Запропонувати дітям відповісти на запитання: «Що таке ЛЮБОВ?». Дитина, яка наведе найбільше прикладів перетворюється на Фею Любові, яка допоможе дітям дізнатися таємниці любові. Торкаючись дітей чарівною паличкою, Фея Любові, відкриває кожному таємницю любові і пропонує зобразити цю таємницю у своєму малюнку. За малюнками товаришів діти вгадують, яку таємницю любові відкрила Фея Любові тій чи іншій дитині.

СОНЯЧНІ ДІТИ

МЕТА: Розвивати моральні якості дитини та її творчі здібності, активізувати зв'язне мовлення; уяву, фантазію; виховувати дружні стосунки та взаємоповагу.

МАТЕРІАЛ: Промінчики, «сонечко» (жовте коло).

ХІД ГРИ: Вихователь роздає дітям сонячні промінчики перетворюючи їх на сонячних дітей. Діти стають навколо «сонечка» і по черзі починають розповідати про свого товариша, який стоїть поруч, який він «сонячний» хлопчик чи дівчинка (Наприклад: «сонячний» хлопчик щирий, чуйний, хоробрий, відданий, товариський; «сонячна» дівчинка м'яка, ніжна, ласкава, чуйна, лагідна і т. д.) І після цих слів кладе промінчик до сонечка. Після того, як утворилося справжнє сонечко, запропонувати дітям «Сонячний хоровод».

ФЕЯ ДОБРОТИ

МЕТА: Розвивати моральні якості та творчі здібності дітей, уяву, фантазію, естетичний смак; активізувати зв'язне мовлення, швидкість реакції, увагу; виховувати почуття взаємодопомоги та взаємоповаги.

МАТЕРІАЛ: Каблучка.

ХІД ГРИ: Діти стають у коло й витягують перед собою руки. Вихователь непомітно вкладає в долоньки однієї дитини каблучку і голосно каже: «Хто сьогодні найдобріший, виходь до мене найхудчіше!». Той, у кого каблучка, повинен вибігти в центр кола і перетворюється на Фею Доброти.

Фея Доброти торкається кого-небудь із дітей каблучкою і говорить про нього щось хороше. Той, до кого доторкнулася Фея, повинен сказати що-небудь хороше про свого сусіда, який у свою чергу, говорить щось хороше наступній по колу дитині й т. д. Остання дитина в колі разом з Феєю повторює все хороше, що діти сказали одне одному.

ДОБРИЙ СТРУМОЧОК

МЕТА: Актуалізація емоцій, розвиток адекватних форм вияву емоцій, вчити розуміти стан іншого.

МАТЕРІАЛ ТА ОБЛАДНАННЯ: квіточки, маска струмочка.

ХІД ГРИ: Діти стають у коло. Всі вони – квіти, один - струмочок. Кожна дитина розповідає струмочку про будь-яку образу, а струмочок має заспокоїти її. Наприклад: Квітка каже «Вітерець відірвав мою найкрасивішу пелюстку». Струмочок відповідає: «Не плач, я попрошу сонечка зігріти твої корінці, а дощик-напувати тебе краплинками і тоді у тебе виросте нова пелюсточка». Як тільки струмочок заспокоїть квітку, він стає у коло на її місце, а квіточка стає струмочком.

МОЇ БАЖАННЯ

МЕТА: Підвищувати самооцінку.

ХІД ГРИ: Діти сидять у колі та по черзі розповідають про свої бажання: «Мені подобається.....». Вихователь наголошує дітям, що потрібно розповісти про свої бажання для того, щоб їх краще розуміли друзі, знайомі та рідні.

НОВЕНЬКА

МЕТА: Розвивати ініціативність та доброзичливість.

ХІД ГРИ: Дітям пропонується уявити, що до них у групу прийшла новенька дівчинка. Вона всього соромиться, мовчить, не грається. Завдання для дітей: подружитися з нею. Вихователь грає новеньку дитину, а діти показують, як можна розпочати спілкування з нею.

СЕРДЕЧКО ЧЕСНОСТІ

МЕТА: Виховувати почуття єдності, бажання дотримувати моральних норм.

МАТЕРІАЛ ТА ОБЛАДНАННЯ: Сердечко, розділене на клітинки, фломастери.

ХІД ГРИ: Діти стають у коло й отримують по кольоровому фломастеру. Вихователь дає одному з дітей сердечко з картону «СЕРДЕЧКО ЧЕСНОСТІ», розділене на клітинки за кількістю дітей у групі. Той хто отримав сердечко, розповідає про свій чесний вчинок, а потім зафарбовує клітинку на сердечку. Передає сердечко далі, іншій дитині. В результаті гри у групі народжується різнокольорове «СЕРДЕЧКО ЧЕСНОСТІ».

ДОБРИЙ ДОЩИК

МЕТА: Виховувати у дітей бажання робити добро ближньому; зміцнювати довірливі стосунки між дітьми і дорослими.

МАТЕРІАЛ ТА ОБЛАДНАННЯ: Маска хмаринки, чашечка, грамзапис, пензлик.

ХІД ГРИ: Діти сідають у коло. Усі вони - «добрі дощові краплинки». У центрі - «Мама Хмара», їй дається чашечка з «чарівною водою доброти». Вмикається весела музика, і всі «краплинки» танцюють, кружляють навколо «Мама Хмари». Коли мелодія обривається, всі завмирають, а «Мама Хмара» бризкає водою з чашечки по черзі на кожну дитину та запитує у них, кому вони допомогли. Після того, як усі «краплинки» повідомлять про свої добрі справи, «Мама Хмара» повинна повторити все, що розповіли їй «краплинки».

ДОБРИЙ ЛІСНИК

МЕТА: Виховувати у дітей бажання допомагати ближньому, розвивати уяву, створити атмосферу довіри.

ХІД ГРИ: Діти стають у коло. Усі вони-різні лісові мешканці. Одна дитина - «лісник». Кожна дитина по черзі називає себе і просить

«лісника» їй допомогти у тій чи іншій ситуації. Наприклад: «Допоможи мені, мої гілочки зламані». «Лісник» підходить до дерева і жестами показує, як він йому допоможе. Інші діти повинні відгадати, що «лісник» зробив для деревця. Вони міняються ролями.(лісник і той, кому він допомагав).

ВЕСЕЛИЙ М'ЯЧИК

МЕТА: Створити атмосферу довіри. Розвивати почуття єдності.

ОБЛАДНАННЯ: М'ячик.

ХІД ГРИ: Діти і дорослі стають у коло і під музичний супровід передають один одному м'ячик, промовляючи:

Ти котись веселий м'ячик,

Швидко-швидко по руках.

У кого веселий м'ячик,

Той танцює гопака.

У кого на останньому слові промови в руках буде м'ячик, той стає у центр кола і танцює.

**КОДЕКС АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ
ХЕРСОНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

Я, _____ **Дука Ірина Олегівна** _____, учасник(ця) освітнього процесу Херсонського державного університету, **УСВІДОМЛЮЮ**, що академічна доброчесність – це фундаментальна етична цінність усієї академічної спільноти світу.

ЗАЯВЛЯЮ, що у своїй освітній і науковій діяльності **ЗОБОВ'ЯЗУЮСЯ**:

– дотримуватися:

• вимог законодавства України та внутрішніх нормативних документів університету, зокрема Статуту Університету;

- принципів та правил академічної доброчесності;
- нульової толерантності до академічного плагіату;
- моральних норм та правил етичної поведінки;
- толерантного ставлення до інших;
- дотримуватися високого рівня культури спілкування;

– надавати згоду на:

• безпосередню перевірку курсових, кваліфікаційних робіт тощо на ознаки наявності академічного плагіату за допомогою спеціалізованих програмних продуктів;

• оброблення, збереження й розміщення кваліфікаційних робіт у відкритому доступі в інституційному репозитарії;

• використання робіт для перевірки на ознаки наявності академічного плагіату в інших роботах виключно з метою виявлення можливих ознак академічного плагіату;

– самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного й підсумкового контролю результатів навчання;

– надавати достовірну інформацію щодо результатів власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використаних методик досліджень та джерел інформації;

– не використовувати результати досліджень інших авторів без використання покликань на їхню роботу;

– своєю діяльністю сприяти збереженню та примноженню традицій університету, формуванню його позитивного іміджу;

– не чинити правопорушень і не сприяти їхньому скоєнню іншими особами;

– підтримувати атмосферу довіри, взаємної відповідальності та співпраці в освітньому середовищі;

– поважати честь, гідність та особисту недоторканність особи, незважаючи на її стать, вік, матеріальний стан, соціальне становище, расову належність, релігійні й політичні переконання;

– не дискримінувати людей на підставі академічного статусу, а також за національною, расовою, статевою чи іншою належністю;

– відповідально ставитися до своїх обов'язків, вчасно та сумлінно виконувати необхідні навчальні та науково-дослідницькі завдання;

– запобігати виникненню у своїй діяльності конфлікту інтересів, зокрема не використовувати службових і родинних зв'язків з метою отримання нечесної переваги в навчальній, науковій і трудовій діяльності;

– не брати участі в будь-якій діяльності, пов'язаній із обманом, нечесністю, списуванням, фабрикацією;

– не підроблювати документи;

– не поширювати неправдиву та компрометуючу інформацію про інших здобувачів вищої освіти, викладачів і співробітників;

– не отримувати і не пропонувати винагород за несправедливе отримання будь-яких переваг або здійснення впливу на зміну отриманої академічної оцінки;

– не залякувати й не проявляти агресії та насильства проти інших, сексуальні домагання;

– не завдавати шкоди матеріальним цінностям, матеріально-технічній базі університету та особистій власності інших студентів та/або працівників;

– не використовувати без дозволу ректорату (деканату) символіки університету в заходах, не пов'язаних з діяльністю університету;

– не здійснювати і не заохочувати будь-яких спроб, спрямованих на те, щоб за допомогою нечесних і негідних методів досягати власних корисних цілей;

– не завдавати загрози власному здоров'ю або безпеці іншим студентам та/або працівникам.

УСВІДОМЛЮЮ, що відповідно до чинного законодавства у разі недотримання Кодексу академічної доброчесності буду нести академічну та/або інші види відповідальності й до мене можуть бути застосовані заходи дисциплінарного характеру за порушення принципів академічної доброчесності.

_____ Дата

_____ підпис

_____ Дука Ірина Олегівна _____ ПІБ